

1^ο Κριτήριο στα Αρχαία Ελληνικά (*)

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ

ΚΕΙΜΕΝΟΥ

B1.

- α.** ΛΑΘΟΣ εἶτα κατὰ μικρὸν οὕτω προϊόντες καὶ περὶ τῶν μειζόνων διαπορήσαντες, οἷον περὶ τε τῶν τῆς σελήνης παθημάτων καὶ τῶν περὶ τὸν ἥλιον
β. ΣΩΣΤΟ διὸ καὶ ὁ φιλόμυθος φιλόσοφος πῶς ἐστὶν
γ. ΣΩΣΤΟ διὰ τὸ εἰδέναι τὸ ἐπίστασθαι ἐδίωκον
δ. ΛΑΘΟΣ σχεδὸν γὰρ πάντων ὑπαρχόντων τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν πρὸς ῥαστώνην καὶ διαγωγὴν ἢ τοιαύτη φρόνησις ἤρξατο ζητεῖσθαι
ε. ΣΩΣΤΟ μόνη γὰρ αὕτη αὐτῆς ἔνεκέν ἐστὶν

B2.

Ο Αριστοτέλης καταλήγει στο συμπέρασμα (εισάγεται με το οὖν), ὅτι ἡ φιλοσοφία δεν ἔχει χρησιμοθηρικό σκοπό. Τη χαρακτηρίζει *ελεύθερη*, για να καταδείξει ὅτι ἀπὸ τῆς μίας δε συνδέεται με κάποια πρακτικὴ χρησιμότητα και, ἀπὸ τὴν ἄλλη, ὅτι για να φιλοσοφήσει κάποιος πρέπει να εἶναι ελεύθερο πνεῦμα, ἀποδεσμευμένος ἀπὸ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν βιοτικῶν ἀναγκῶν. Επιπλέον, ἡ φιλοσοφία ἀναπτύχθηκε σε πόλεις που εἶχαν εξασφαλίσει τὴν ἐλευθερία τους. Για να κάνει σαφὴ τὸν συλλογισμό του, ὁ φιλόσοφος χρησιμοποιεῖ μίαν **ἀναλογία**: παρομοιάζει τὸν ελεύθερο ἄνθρωπο που ὑπάρχει για χάρι του εαυτοῦ του και ὄχι για ἄλλους, με τὴν φιλοσοφία που εἶναι ἡ μόνη ελεύθερη ἀπὸ τις ἐπιστήμες (σχόλιο φακέλου για ἐπιστῆμη σελ. 15 σχολικοῦ βιβλίου), ἀφοῦ ἡ φιλοσοφία εἶναι αὐταξία (ὁ φιλόσοφος χρησιμοποιεῖ πρῶτο ἐνικό πρόσωπο και χρόνο ἐνεστώτα καθὼς θέλει να καταδείξει ὅτι και ὁ ἴδιος ἐντάσσει τὸν εαυτό του στὴν χρεοὶα τῶν φιλοσόφων και τῶν στοχαστῶν τῆς ἐποχῆς του.

B3.

- 1 – δ
- 2 – ε
- 3 – β
- 4 – α
- 5 – γ

B4.

α) εισακτέος → διαγωγὴν
εμπορικός → διαπορήσαντες
εναρκτήριος → ἤρξαντο
εἶδηση → εἶδέναι
συγγενής → γενέσεως
ἐκβαση → συμβεβηκός

β) ἀρχῆς: Οι αρχές του τόπου ἔδωσαν το παρόν στον εορτασμό της εθνικής επετείου.

παθημάτων: Σκέψου το πάθημα του ψεύτη βοσκού και μη λες ψέματα!

B5.

Και στα δύο αποσπάσματα γίνεται λόγος για τα αίτια που ο άνθρωπος αρχίζει να φιλοσοφεί.

Ο Αριστοτέλης διατυπώνει την άποψη ότι ο *θαυμασμός* και η *απορία* είναι βασικοί παράγοντες που οδήγησαν τον άνθρωπο στη φιλοσοφία. Το θαυμάζειν, δηλαδή η έκπληξη, η περιέργεια και ο θαυμασμός μπροστά στο άγνωστο (διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι καὶ νῦν καὶ τὸ πρῶτον ἤρξαντο φιλοσοφεῖν) ωθούν το άτομο να αναζητήσει απαντήσεις στη φιλοσοφία, άποψη που συμμερίζεται και ο Πλάτωνας. (Σχόλιο φακέλου σελίδα 15 θαυμάζω). Πράγματι, ο άνθρωπος εξαιτίας του *θαυμασμού* προσπάθησε να εξηγήσει τα παράξενα καθημερινά φαινόμενα (ἐξ ἀρχῆς μὲν τὰ πρόχειρα τῶν ἀτόπων θαυμάσαντες, εἴτα κατὰ μικρὸν οὕτω προϊόντες καὶ περὶ τῶν μειζόνων διαπορήσαντες) και τα φυσικά φαινόμενα. Παράλληλα, ο άνθρωπος αντιλαμβάνεται και την άγνοιά του για τον κόσμο που τον περιβάλλει (ὁ δ' ἀπορῶν καὶ θαυμάζων οἶται ἀγνοεῖν), αμφισβητεῖ τις παραδεδομένες αντιλήψεις - που συχνά έχουν μυθολογικό περιεχόμενο – θέτει ερωτήματα, βρίσκεται σε αδιέξοδο και αμηχανία, με λίγα λόγια *απορεῖ*. Ἐτσι η άπορία γίνεται αφετηρία φιλοσοφικής αναζήτησης, καθώς η φιλοσοφική σκέψη οδηγεί σε ένα σταθερό θεμέλιο γνώσης (διὰ τὸ φεύγειν τὴν ἄγνοιαν ἐφιλοσόφησαν). (σχόλια φακέλου σελίδα 15 ἀπορῶ – φιλοσοφῶ)

Και η σύγχρονη φιλοσοφική σκέψη αφορμάται από το ίδιο σημείο: την άπορία. Κατά την Ε. Νικολαΐδου, η αμφιβολία για όλα όσα θεωρεῖ το άτομο γνωστά είναι η αρχή της φιλοσοφικής αναζήτησης. Ο φιλόσοφος θεωρεῖ την άπορία, το αδιέξοδο δηλαδή που συναντά η σκέψη του, θεμέλιο λίθο του συλλογισμού του. Ο στοχασμός για όλες τις δράσεις και δραστηριότητες μας ωθούν στο να σκεφτόμαστε και να πράττουμε με γνώμονα τη βελτίωση της ζωής μας σε όλες τις εκφάνσεις της. Ἐτσι η συγγραφέας καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο πιο σημαντικός ρόλος της φιλοσοφίας του σήμερα είναι η γένεση των ίδιων των ερωτημάτων.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Γ1.

Παράλληλα συνέβαινε να έχουν ξεσηκωθεί εναντίον του πολλοί γνωστοί (πλούσιοι), εξαιτίας της παραγραφής των χρεών και να αλλάξουν στάση απέναντί του και οι δυο (παρατάξεις) εξαιτίας του ότι η κατάσταση δεν εξελίχθηκε έτσι όπως το ήθελαν. Γιατί ο λαός φανταζόταν ότι αυτός (ο Σόλωνας) θα προχωρήσει εκ νέου στη διανομή των πάντων, ενώ οι γνωστοί του (οι πλούσιοι) νόμιζαν ότι θα αποκαταστήσει ξανά την ίδια (παλιά) τάξη ή έστω θα κάνει μικρές μόνο αλλαγές. Ο Σόλωνας όμως εναντιώθηκε και στις δυο παρατάξεις ενώ μπορούσε κάλλιστα να συνεργαστεί με οποιαδήποτε από τις δυο ήθελε και να γίνει τύραννος, εκείνος προτίμησε να γίνει μισητός και στις δυο σώζοντας έτσι την πατρίδα και νομοθετώντας ωφέλιμους νόμους.

Γ2. Ο Σόλων, αφού θέσπισε τους νόμους της Αθήνας, έγινε αποδέκτης αρνητικών σχολίων και επιθέσεων (έπειδή προσιόντες αὐτῷ περί τῶν νόμων ἠνώχλουν). Αυτό τον οδήγησε στην απόφαση να μεταναστεύσει στην Αίγυπτο και να απομακρυνθεί από την πόλη για δέκα χρόνια, προκειμένου να μην αναγκάζεται να δίνει εξηγήσεις ο ίδιος και ο καθένας να εφαρμόζει τους νόμους χωρίς εξαιρέσεις (βουλόμενος μήτε...γεγραμμένα ποιεῖν.). Αυτοί που ενοχλούσαν και κατηγορούσαν τον Σόλωνα για τους νόμους του ήταν αφενός πολλοί γνωστοί του (πλούσιοι), οι οποίοι διαμαρτύρονταν για την παραγραφή των χρεών, και αφετέρου το πλήθος του απλού λαού εξαιτίας του ότι δεν εξελίχθηκαν τα πράγματα όπως το ήθελε (Ἄμα δέ καί ξυνέβαινεν...γενέσθαι τήν κατάστασιν). Ειδικότερα, ο λαός ανέμενε έναν νέο αναδασμό, ενώ οι γνωστοί του την αποκατάσταση της παλιάς τάξης ή έστω μιας μικρής κλίμακας ανακατάταξη (ὁ μὲν γάρ δῆμος...μικρόν παραλλάξειν.). Ο Σόλων αντιμετωπίζοντας αυτήν την πιεστική κατάσταση εναντιώθηκε και στις δύο παρατάξεις και προτίμησε να γίνει μισητός σε όλους προς όφελος της πατρίδας (Ὁ δέ Σόλων **ἀμφοτέροις** ἠναντιώθη...καί τά βέλτιστα νομοθετήσας.).

Γ3. α.

- ὄνπερ: οὕσπερ
- ταῦτα: τοῦτο
- ἑτῶν: ἔτους
- πολλούς: πολύν
- πατρίδα: πατρίδας

Γ3. β.

- εἴρηται: εἶπέ
- ἐποιήσατο: ποιοῖντο
- παραλλάξιν: παρηλλαχώς
- ἠναντιώθη: ἐναντιωθῆτε
- σώσας: σῶσαι

Γ4 α.

- κινεῖν: τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο στη μετοχή "βουλόμενος", ταυτοπροσωπία: υποκείμενο: Σόλων.
- ἔκαστον: υποκείμενο στο απαρέμφατο "ποιεῖν"
- τῶν χρεῶν: ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική αντικειμενική στο "ἀποκοπάς"
- διὰ τὸ γενέσθαι: επιρρηματικός εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας - ἑναρθρο απαρέμφατο.
- ἀμφοτέροις: αντικείμενο στο ρήμα "ἠναντιώθη"
- σώσας: επιρρηματική χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος: Σόλων.

Γ4 β.

- νομοθετήσας: επιρρηματική χρονική μετοχή.

Ανάλυση: ἐπεὶ ἐνομοθέτησε

- «Το παρόν κριτήριο εξέτασης συντάχθηκε από την ομάδα διδασκόντων του Τομέα **Αρχαίων** του Φροντιστηρίου **αξία** και αποτελεί πνευματική τους ιδιοκτησία. Η χρήση του εκτός Φροντιστηρίου επιτρέπεται μόνο για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Οποιαδήποτε άλλη χρήση ή αναπαραγωγή χωρίς άδεια μπορεί να επιφέρει τις προβλεπόμενες από τον Νόμο κυρώσεις.»